

Η εικόνα του Παραδείσου και της Κόλασης στη χριστιανική παράδοση

/ [Πεμπτούσια](#)

Ο φιλόλογος κ. Ηρακλής Ψάλτης, στο σημερινό απόσπασμα της μελέτης του σχετικά με τα θέματα της αμαρτίας και της λύτρωσης στο έργο του Γ. Βιζυηνού, από την άποψη της Ορθόδοξης Θεολογίας (προηγούμενη δημοσίευση: <http://www.rempitousia.gr/?p=95667>), συνεχίζει την παράθεση της χριστιανικής διδασκαλίας για τον Παράδεισο και την Κόλαση.

Όσοι ερμηνεύουν τον Παράδεισο και την Κόλαση με οπτική δικαιοσύνη, και όχι θεραπευτική, διαμορφώνουν την αντίληψη ότι στον Άδη δεν υπάρχει μετάνοια, επειδή ο Θεός δεν κάνει δεκτή τη μετάνοια αυτών που δεν μετανόησαν στη γη. Αντιθέτως, ο Ιωάννης Δαμασκηνός αποφαινεται ότι η μετάνοια είναι αδύνατη, επειδή η ψυχή των αμετανόητων δεν τρέπεται, και όχι του Θεού μη δεχομένου την μετάνοιαν[107]. Η κατάσταση τους αυτή είναι αποκλειστικά δική τους ευθύνη,

δική τους επιλογή. Ο Θεός και στον Σατανά παρέχει την αγάπη Του και τα αγαθά Του, εκείνος όμως τα απορρίπτει.

Ο αββάς Μακάριος προσθέτει μια γλαφυρή εικόνα της κατάστασης που βιώνουν οι κολασμένοι. Το πρόσωπο του ενός βρίσκεται κολλημένο στην ράχη του άλλου, αδυνατεί έτσι ο ένας να δει τόσο το πρόσωπο του άλλου όσο και το πρόσωπο του Θεού[108]. Η κόλαση, συνεπώς, είναι η αφιλία, η ακοινωνησία, η μοναξιά μεταξύ των προσώπων, η ανέραστη ζωή, ό,τι πιο επώδυνο επιφυλάσσεται γι' αυτά[109].

Ο Ωριγένης (185-251 μ. Χ.) και ο Γρηγόριος Νύσσης (335-394 μ. Χ.) αποφαινόμενοι ότι το πυρ της κολάσεως είναι *καθάρσιο και ιαματικό*. Ο Γρηγόριος αξιοποιεί το παράδειγμα του χρυσού που είναι αναμειγμένο με άλλα φυσικά στοιχεία και ο τεχνίτης το καίει, για να διακρίνει το ευγενές μέταλλο. Το κακό, επομένως, παύει να εκδηλώνεται ως διάβρωση των όντων κατά την παράταση των αιώνων. Ο Μάξιμος ο Ομολογητής κάνει λόγο για αποκατάσταση *εις τό ἀρχαῖον*, η οποία και αποδεικνύει ότι ο Θεός είναι αναίτιος των αμαρτιών[110].

Η ιδέα όμως της αιωνιότητας της κόλασης δημιουργεί ερωτήματα και στο επίπεδο της οντολογίας. Με δεδομένη τη θέση ότι το κακό δεν έχει οντότητα η διαιώνιση της κόλασης κρίνεται από ορισμένους εκκλησιαστικούς συγγραφείς ως παράλογη. Τη θέση αυτή συναντάμε στον Ωριγένη, ο οποίος σύμφωνα με τις θεωρίες του περί «ενάδος» των λογικών όντων καταλήγει στο συμπέρασμα ότι θα αποκατασταθούν όλα στα έσχατα, για να επανέλθουν στην αρχική τους κατάσταση (κυκλική αντίληψη-πλατωνική) και στον Γρηγόριο Νύσσης, ο οποίος αποδέχεται την αποκατάσταση, για να μη δώσει οντολογικό περιεχόμενο στο κακό[111].

Η Εκκλησία, όμως, έχει επισήμως απορρίψει ως κακοδοξία και πλάνη την ιδέα της αποκατάστασης των πάντων, αφού η Ε΄ Οικουμενική Σύνοδος (Κωνσταντινούπολη 553 μ. Χ.) καταδίκασε επίσημα τις Ωριγενικές διδασκαλίες περί αποκαταστάσεως[112]. Υποστηρίζεται ότι τόσο το επιχείρημα της αγάπης, όσο και εκείνο της θεωρήσεως του κακού ως μη όντος προσκρούουν στη θεμελιώδη και απaráβατη αρχή της ελευθερίας, όταν αυτά χρησιμοποιούνται κατά της αιωνιότητας της κολάσεως, επισημαίνεται μάλιστα ότι η αληθινή αγάπη δεν νοείται χωρίς ελευθερία[113]. Η θέωση, δηλαδή, ως τελική «υποταγή» των πάντων στον Θεό προϋποθέτει απαραίτητα την ελεύθερη θέληση του ανθρώπου, γεγονός που δεν επιτρέπει τη θέωση και εκείνων που δεν επιθυμούν ελεύθερα να ταυτίζονται με εκείνο του Θεού[114].

[Συνεχίζεται]

[107]Ιωάννης Δαμασκηνός, «Κατά Μανιχαίων διάλογος», P.G. 94, 1573AB.

[108]Μακάριος ο Αιγύπτιος, «Αποφθέγματα», P.G. 34, 257CD-260A.

[109]Ν. Ματσούκα, «Οικονομία Τελείωση» στο *Δογματική και Συμβολική Θεολογία Γ*, (Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Π. Πουρναράς, 2005)σ.239-317, εδώ σ.311.

[110]Μάξιμος Ομολογητής, «Του αυτού πεύσεις, και αποκρίσεις και ερωτήσεις και εκλογαί», P.G. 90, 796: «Καὶ οὕτως τῇ ἐπιγνώσει, οὐ τῇ μεθέξει τῶν ἀγαθῶν, ἀπολαβεῖν τὰς δυνάμεις, καὶ εἰς τὸ ἀρχαῖον ἀποκαταστῆναι, καὶ δειχθῆναι τὸ ν δημιουργὸν ἀναίτιον τῆς ἁμαρτίας».

[111]Ι. Ζηζιούλας, «Εσχατολογία και Ὑπαρξη Μια οντολογική προσέγγιση στο πρόβλημα των εσχάτων», όπ. παρ., σ.60.

[112]Ι. Ζηζιούλας , όπ. παρ., σ.61.

[113]Ι. Ζηζιούλας, όπ. παρ., σ.61.

[114]Ι. Ζηζιούλας, όπ. παρ., σ.62.